

Presvedčila si ma", hovoria niekedy ľudia celkom rýchlo. „Väzenie nie je to najlepšie, pestuje zahorknutie a zločin, ničí ľudí, ktorí v ňom žijú a pracujú... Pripúšťam, že väzenie stojí viac než najlepšie univerzitné vzdelanie a pritom výsledky z neho sú desivé. Ale pri danom utrpení plynúcom zo zločinu, pri trvalej kriminalite, existujú nejaké alternatívy, ktoré dávajú viac zmyslu?"

R. Morrisová

Čo prinášajú spoločnosti nové druhy trestov v Trestnom zákone?

Pôsobia výchovne nielen na páchatela, ale aj na spoločnosť. Verejnosť má príležitosť vnímať tieto tresty ako snahu páchatela po náprave a vidieť hmatateľné výsledky jeho práce. V porovnaní s trestom odňatia slobody, kedy ročný pobyt vo väzenských zariadeniach stojí približne 350 000,- Sk, tieto až tak nezaťažujú verejný rozpočet. Naopak, ich výkon prináša spoločnosti pozitívne hodnoty a vytvára príležitosť ako podporiť verejne prospešné aktivity. Ďalším prínosom je, že odsúdený zostáva vo svojom prirodzenom prostredí a môže naďalej plniť svoje záväzky a občianske povinnosti (napr. zabezpečiť seba a svoju rodinu, vychovávať svoje deti, platiť dane).

Aké nové alternatívy k trestu odňatia slobody prináša Trestný zákon?

☒ Trest povinnej práce (TPP)

TPP môže súd uložiť so súhlasom páchatela vo výmere od 40 do 300 hodín, ak ho odsudzuje za prečin, ktorého horná hranica sadzby trestu odňatia slobody nepresahuje päť rokov.

TPP je odsúdený povinný vykonať osobne, vo svojom voľnom čase a bez nároku na odmenu, najneskôr do jedného roka od nariadenia výkonu tohto trestu. Práca má byť vykonaná v prospech obcí, štátnych alebo iných obecně prospešných inštitúcií. Súd môže páchatelovi na túto dobu uložiť aj primerané obmedzenia alebo povinnosti smerujúce k tomu, aby viedol riadny život a podľa svojich síl a schopností nahradil škodu, ktorú trestným činom spôsobil.

☒ Trest domáceho väzenia

Trest domáceho väzenia až na jeden rok môže súd uložiť páchatelovi prečinu. Odsúdený po dobu výkonu trestu domáceho väzenia je povinný v čase, ktorý určí súd, zdržiavať sa vo svojom obydľí vrátane k nemu prináležiacich vonkajších priestorov, viesť riadny život a podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami, ak je táto kontrola nariadená.

☒ Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom

Súd môže podmienečne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho tri roky, ak páchatelovi zároveň uloží probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe. Pri určení probačného dohľadu ustanoví súd skúšobnú dobu na jeden rok až päť rokov. Zároveň súd uloží obmedzenia alebo povinnosti, ktoré sú súčasťou probačného dohľadu.

Tento materiál je súčasťou projektu „Iná cesta“ Konzultačného a informačného centra EDUKOS. Vznikol za finančnej podpory EÚ prostredníctvom programu SOCRATES, Grundtvig 1. Ilustrácie boli vytvorené v spolupráci s mladistvými z Ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch.

Dajme im šancu

Nový zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti, druhy trestov, druhy ochranných opatrení, ich ukladanie a skutkové podstaty trestných činov.

Zavádza do systému trestov nové prvky, ako sú: trest domáceho väzenia, trest povinnej práce a podmienečný odklad výkonu trestu s probačným dohľadom.

Legislatívna úprava nových prvkov v systéme trestov

Zákon č. 300/2005 Z.z.-Trestný zákon v prvej časti, druhej hlave – Sankcie, § 31 až 83

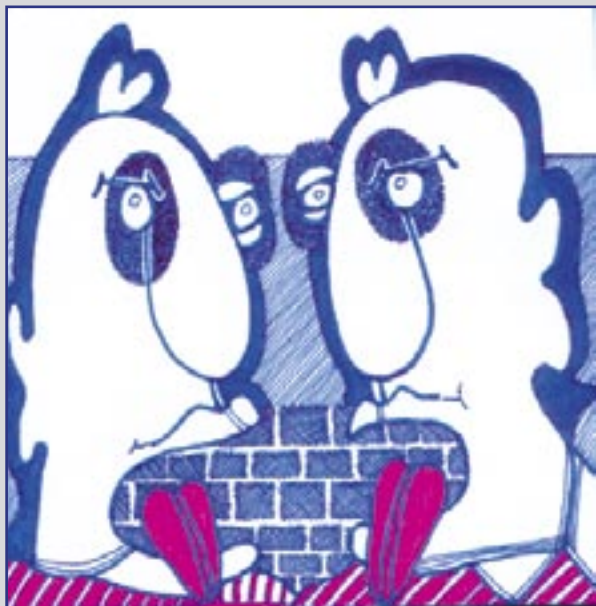
Viete, že....

... **PROBÁCIA A MEDIÁCIA** predstavujú alternatívny spôsob riešenia trestnej činnosti, ktorého cieľom je prispieť k posilneniu dôvery verejnosti v trestnú spravodlivosť, usilujú o resocializáciu páchatelov trestných činov, snažia sa ich motivovať k zodpovednosti za svoje konanie a spolupodieľať sa na riešení spôsobených škôd...

... **PROBÁCIU** sa rozumie organizovanie a výkon dohľadu nad obvineným, obžalovaným alebo odsúdeným /ďalej len „obvinený“/, kontrola výkonu trestu nespojeného s odňatím slobody vrátane uloženej povinnosti alebo obmedzenia, dohľad nad správaním obvineného v priebehu skúšobnej doby pri podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, pri podmienčnom odklade výkonu trestu s probačným dohľadom, pri treste domáceho väzenia a povinnej práce, pomáhanie obvinenému,

aby viedol riadny život a vyhovoval podmienkam, ktoré mu boli uložené rozhodnutím prokurátora alebo súdu v trestnom konaní...

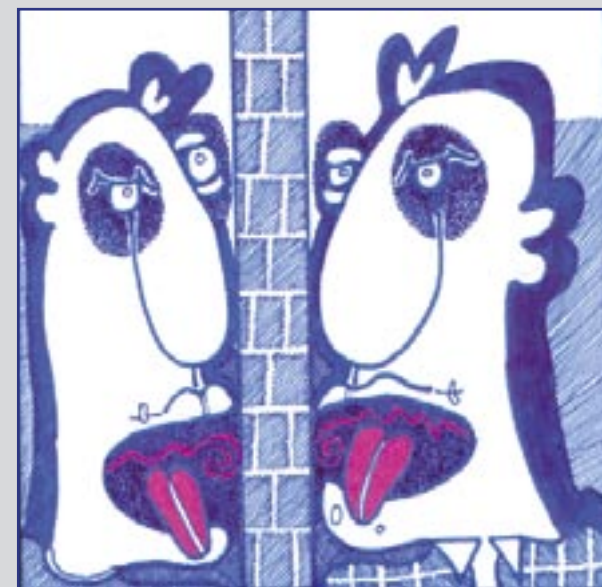
... **PROBAČNÝ ÚRADNÍK** počas výkonu probácie popri kontrole motivuje páchatela k vedeniu života v súlade so zákonmi. Popritom spolupracuje s rodinným a sociálnym prostredím, v ktorom páchatel žije alebo pracuje...

... **MEDIÁCIU V TRESTNÝCH VECIACH** sa rozumie mimosúdne sprostredkovanie riešenia sporu medzi poškodeným a obvineným, vykonáva sa len so súhlasom poškodeného a obvineného. Ak je obvineným mladistvý, na vykonanie mediácie je potrebný aj súhlas jeho zákonného zástupcu... konečné rozhodnutie vo veci však zostáva vo výlučnej právomoci súdu a v prípravnom konaní prokurátora.... Zohľadňuje záujmy obetí trestných činov a ponúka im možnosti zapojenia sa do riešenia nápravy škôd, ktoré vznikli pri trestnej činnosti...

Umožňuje obidvom stranám trestného sporu dohodnúť sa na rýchly a prijateľný spôsob náhrady škody...

... **MEDIAČNÝ ÚRADNÍK** - je školený odborník, ktorý sprostredkováva hľadanie alternatívneho riešenia vzniknutého sporu, s primeraným ohľadom na záujmy a potreby obeť, páchatela a spoločnosti. Nie je posudzovateľom ani kritikom, nesúdi ani nehľadá vinníka... Mediáciu vykonáva bezplatne...

... **PROBAČNÝ A MEDIAČNÝ ÚRADNÍK** vykonáva činnosť v štátnozamestnaneckom pomere. Jeho služobným úradom je súd.

... **LEGISLATÍVNA ÚPRAVA PROBÁCIE A MEDIÁCIE**

Zákon o probačných a mediačných úradníkoch (zákon č. 550/2003 Z.z.)